

PRAVILNIK

O PREVENTIVNIM MERAMA ZA BEZBEDAN I ZDRAV RAD PRI IZLAGANJU BIOLOŠKIM ŠTETNOSTIMA

("Sl. glasnik RS", br. 96/2010 i 115/2020)

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se minimalni zahtevi koje je poslodavac dužan da ispuni u obezbeđivanju primene preventivnih mera radi otklanjanja ili smanjenja rizika od nastanka povreda ili oštećenja zdravlja zaposlenih koji nastaju ili mogu da nastanu pri izlaganju biološkim štetnostima na radnom mestu.

Obim primene

Član 2

Ovaj pravilnik se ne primenjuje na radnim mestima na kojima su prisutni genetički modifikovani organizmi, osim u slučaju ako je odredbama ovoga pravilnika propisan viši nivo bezbednosti i zdravlja na radu.

Značenje izraza

Član 3

Pojedini izrazi koji se koriste u ovom pravilniku imaju sledeće značenje:

- 1) biološke štetnosti jesu mikroorganizmi, uključujući i one koji su genetički modifikovani, ćelijske kulture i ljudski endoparaziti koji mogu prouzrokovati infekciju, alergiju ili toksičnost;
- 2) mikroorganizam jeste mikrobiološki entitet, ćelijskog ili nećelijskog tipa, koji je sposoban za razmnožavanje ili prenos genetičkog materijala;
- 3) ćelijska kultura jeste *in vitro* rast ćelija dobijenih iz višećelijskih organizama.

Biološke štetnosti klasifikovane su u četiri rizične grupe prema nivou rizika od infekcije:

- 1) biološka štetnost grupe 1 jeste štetnost za koju je malo verovatno da će prouzrokovati bolest kod ljudi;
- 2) biološka štetnost grupe 2 jeste štetnost koja prouzrokuje bolest kod ljudi i može biti opasna po zaposlene, malo je verovatno da će se proširiti na okolinu, obično su dostupne efikasne mere profilakse, odnosno lečenja;
- 3) biološka štetnost grupe 3 jeste štetnost koja prouzrokuje tešku bolest kod ljudi i predstavlja ozbiljnu opasnost po zaposlene, može postojati rizik proširenja na okolinu, ali uglavnom su dostupne efikasne mere profilakse, odnosno lečenja;
- 4) biološka štetnost grupe 4 jeste štetnost koja prouzrokuje tešku bolest kod ljudi i predstavlja ozbiljnu opasnost po zaposlene, može postojati visok nivo rizika proširenja na okolinu, uglavnom nisu dostupne efikasne mere profilakse, odnosno lečenja.

Procena rizika

Član 4

Ovaj pravilnik se primenjuje na radnim mestima na kojima se obavljaju poslovi pri kojima zaposleni jesu ili mogu biti izloženi biološkim štetnostima.

Poslodavac je dužan da za sva radna mesta u radnoj okolini, na kojima postoji mogućnost izlaganja zaposlenih biološkim štetnostima izvrši procenu rizika od nastanka povreda ili oštećenja zdravlja zaposlenih sa ciljem određivanja prirode, stepena i trajanja izloženosti zaposlenih i načina i mera za otklanjanje ili smanjenje tih rizika.

Kada prilikom obavljanja poslova dolazi do izloženosti zaposlenog dejstvu više grupa bioloških štetnosti, poslodavac je dužan da proceni rizik koji predstavlja prisustvo svih bioloških štetnosti.

Poslodavac je dužan da izvrši delimičnu izmenu i dopunu akta o proceni rizika ukoliko je došlo do promene u obavljanju poslova, odnosno pojave novih opasnosti ili štetnosti koje mogu uticati na izloženost zaposlenog biološkim štetnostima.

Poslodavac je dužan da nadležnoj inspekciji rada, na njen zahtev da na uvid informacije koje su korišćene pri proceni rizika.

Procena rizika iz stava 2. ovog člana vrši se na osnovu svih raspoloživih informacija koje obuhvataju:

- 1) klasifikaciju bioloških štetnosti koje jesu ili mogu biti opasne po zdravlje ljudi, u smislu člana 18. ovog pravilnika;
- 2) preporuke nadležnih organa u kojima se navodi kako biološke štetnosti treba kontrolisati radi zaštite zdravlja zaposlenih u slučajevima kada zaposleni zbog svog rada jesu ili mogu biti izloženi takvim biološkim štetnostima;
- 3) informacije o bolestima koje zaposleni mogu dobiti zbog svog rada;
- 4) moguće alergijske ili toksične efekte kao rezultat rada zaposlenih;

5) upoznavanje zaposlenog o bolesti za koju se utvrdi da boluje, a koja je u direktnoj vezi sa njegovim radom.

Primena pojedinih odredaba

Član 5

Na radnim mestima za koja je na osnovu procene rizika iz člana 4. ovog pravilnika utvrđeno da izloženost jeste ili može biti izloženost biološkoj štetnosti grupe 1, bez utvrđenog rizika po zdravlje zaposlenih, odredbe čl. 6-17. ovog pravilnika neće se primenjivati, ali treba primenjivati tačku 1. Priloga 5. ovog pravilnika.

Odredbe čl. 6, 8, 9, 11-14. ovog pravilnika primenjivaće se na radnim mestima za koje je na osnovu procene rizika iz člana 4. ovog pravilnika utvrđeno da ne obuhvataju rad ili korišćenje materija koje sadrže biološke štetnosti, ali postoji mogućnost izlaganja zaposlenih nekoj biološkoj štetnosti, kao za poslove iz Priloga 1. ovog pravilnika.

Pregled poslova pri kojima postoji mogućnost izlaganja biološkim štetnostima (Prilog 1.) odštampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Zamena

Član 6

Poslodavac je dužan da izbegava obavljanje poslova pri kojima postoji mogućnost izlaganja zaposlenih opasnim biološkim štetnostima, ukoliko priroda poslova to dozvoljava, tako što vrši zamenu i organizuje obavljanje poslova pri kojima izlaganje biološkim štetnostima prema trenutnim znanjima nije opasno, odnosno manje je opasno po zdravlje zaposlenih.

Smanjenje rizika

Član 7

Poslodavac je dužan da spreči izloženost zaposlenih biološkim štetnostima u slučaju kada na osnovu procene rizika iz člana 4. ovog pravilnika utvrdi da postoji rizik po bezbednost ili zdravlje zaposlenih.

Kada tehnički nije izvodljivo sprečiti izloženost biološkim štetnostima, imajući u vidu poslove i procenu rizika iz člana 4. ovog pravilnika, rizik od nastanka povreda ili oštećenja zdravlja zaposlenih se smanjuje na najmanju moguću meru obezbeđivanjem primene preventivnih mera, a naročito sledećih:

- 1) smanjivanjem na minimum broja zaposlenih koji jesu ili mogu biti izloženi biološkim štetnostima, kao i trajanja izloženosti;
- 2) projektovanjem odgovarajućih procesa rada i tehničke kontrole, kako bi se izbeglo ili u najvećoj mogućoj meri smanjilo oslobađanje bioloških štetnosti na radnom mestu;
- 3) kolektivnim merama zaštite i/ili u slučaju da izloženost ne može da se izbegne drugim sredstvima, pojedinačnim merama zaštite;
- 4) higijenskim merama u cilju prevencije, odnosno smanjenja slučajnog prenošenja ili oslobađanja biološke štetnosti sa radnog mesta;
- 5) upotrebom piktograma za biološku štetnost iz Priloga 2, kao i drugih odgovarajućih oznaka upozorenja;
- 6) izradom planova kako postupati u slučaju povrede na radu ili opasne pojave koji obuhvataju biološke štetnosti;
- 7) ispitivanjem, gde je to potrebno i tehnički izvodljivo, mogućeg prisustva bioloških štetnosti koje se oslobađaju pri radu van prostorija za primarno fizičko čuvanje;
- 8) obezbeđivanjem bezbednog sakupljanja, skladištenja i odlaganja otpada od strane zaposlenih, uključujući i upotrebu bezbednih i prepoznatljivih kontejnera, posle odgovarajućeg tretmana otpada gde je to potrebno;
- 9) utvrđivanjem načina za bezbedno rukovanje i transport bioloških štetnosti u okviru radnog mesta;
- 10) vakcinacije i zaštite lekovima.

Piktogram za biološku štetnost (Prilog 2.) odštampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Informacije za nadležni organ

Član 8

Poslodavac je dužan da, kada na osnovu procene rizika iz člana 4. ovog pravilnika utvrdi da postoji rizik po bezbednost ili zdravlje zaposlenih, na zahtev nadležne inspekcije rada, da na uvid informacije o:

- 1) aktu o proceni rizika;
- 2) poslovima pri kojima zaposleni jesu ili mogu biti izloženi biološkim štetnostima;
- 3) broju zaposlenih koji su angažovani na tim poslovima;
- 4) imenu i sposobnostima lica za bezbednost i zdravlje na radu;
- 5) preduzetim preventivnim merama, uključujući poslove i radne procese;
- 6) planu u slučaju opasne pojave u cilju zaštite zaposlenih od izlaganja biološkim štetnostima grupe 3 ili 4, koja bi mogla nastati fizičkim oslobađanjem biološke štetnosti.

Poslodavac je dužan da odmah, a najkasnije u roku od 24 časa od nastanka prijavi nadležnoj inspekciji rada i nadležnom organu za unutrašnje poslove svaku povredu na radu i opasnu pojavu koja može da dovede do oslobađanja i širenja bioloških štetnosti, i koja bi mogla da prouzrokuje kod ljudi ozbiljnu infekciju i/ili bolest.

Higijena i pojedinačne mere bezbednosti i zdravlja na radu

Član 9

Poslodavac je dužan da obezbedi zaposlenom, koji obavlja poslove pri kojima jeste ili može biti izložen biološkim štetnostima, rad pri kojem su sprovedene mere bezbednosti i zdravlja na radu, a naročito da obezbedi da:

- 1) zaposleni ne konzumiraju hranu ili tečnost u radnom prostoru u kojem postoji rizik od kontaminacije biološkim štetnostima;
- 2) je zaposlenima obezbeđena odgovarajuća zaštitna odeća ili druga odgovarajuća sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu;
- 3) su zaposlenima obezbeđene odgovarajuće prostorije sa tuševima i umivaonicima u kojima se nalaze antiseptična sredstva za pranje očiju i/ili kože;
- 4) se sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu:
 - (1) odlažu u za to određeno mesto,
 - (2) redovnim čišćenjem održavaju u zadovoljavajućem higijenskom stanju nakon svakog korišćenja,
 - (3) popravljaju i zamenjuju pre korišćenja ukoliko su oštećena;
- 5) su detaljno određeni postupci za uzimanje, rukovanje i obradu uzoraka ljudskog i životinjskog porekla.

Sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu uključujući zaštitnu odeću iz stava 1. ovog člana i radno odelo, koji se mogu kontaminirati biološkim štetnostima, moraju se skinuti pre napuštanja radnog prostora i odvojiti od druge odeće pre čišćenja.

Poslodavac je dužan da obezbedi da se sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu, odnosno zaštitna odeća i radno odelo, dekontaminiraju i očiste ili ako je potrebno unište.

Poslodavac je dužan da obezbedi da sprovođenje mera iz st. 1. i 3. ovog člana ne prouzrokuje finansijske obaveze za zaposlene.

Obaveštavanje i osposobljavanje zaposlenih

Član 10

Poslodavac je dužan da zaposlenima ili njihovim predstavnicima za bezbednost i zdravlje na radu obezbedi sve informacije koje se odnose na bezbednost i zdravlje na radu, a naročito o merama koje se preduzimaju u cilju ostvarivanja bezbednih i zdravih uslova za rad pri izlaganju biološkim štetnostima, putem uputstava ili instrukcija koje se odnose na:

- 1) rizike od nastanka povreda ili oštećenja zdravlja zaposlenih;
- 2) značaj primene preventivnih mera za smanjenje izloženosti biološkim štetnostima;
- 3) higijenske zahteve;
- 4) značaj pravilnog korišćenja i održavanja sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu;
- 5) mere koje se preduzimaju u slučaju povrede na radu i opasne pojave u cilju njihovog sprečavanja.

Poslodavac je dužan da izvrši osposobljavanje zaposlenog za bezbedan i zdrav rad koje se:

- 1) obezbeđuje pre početka rada pri kojem zaposleni jesu ili mogu biti izloženi biološkim štetnostima;
- 2) prilagođava promenama - kako bi se obuhvatile nove opasnosti ili štetnosti, odnosno promene nivoa rizika;
- 3) po potrebi periodično ponavlja.

Obaveštavanje zaposlenih u određenim slučajevima

Član 11

Poslodavac je dužan da na radnom mestu u radnoj okolini obezbedi pisane instrukcije ili uputstva i ako je potrebno, da istakne obaveštenja koja sadrže procedure koje treba sprovesti u slučaju:

- 1) povrede na radu ili opasne pojave u vezi sa rukovanjem biološkim štetnostima;
- 2) rukovanja biološkim štetnostima grupe 4.

Zaposleni je dužan da odmah obavesti poslodavca ili lice za bezbednost i zdravlje na radu o svakoj povredi na radu ili opasnoj pojavi koje obuhvataju rukovanje biološkim štetnostima.

Poslodavac je dužan da upozna zaposlene ili njihove predstavnike za bezbednost i zdravlje na radu o svakoj povredi na radu ili opasnoj pojavi koja može imati za posledicu oslobađanje neke biološke štetnosti koja može prouzrokovati kod ljudi ozbiljnu infekciju i/ili bolest.

Kada dođe do povrede na radu ili opasne pojave, poslodavac je dužan da što pre informiše zaposlene ili njihove predstavnike za bezbednost i zdravlje na radu o uzrocima povrede na radu ili opasne pojave, i merama koje su preduzete ili koje treba preduzeti za popravljjanje stanja.

Poslodavac je dužan da na zahtev zaposlenih ili njihovih predstavnika za bezbednost i zdravlje na radu omogući uvid u informacije iz člana 8. stav 1. ovog pravilnika.

Saradnja poslodavca i zaposlenih

Član 12

Poslodavac i zaposleni ili njihovi predstavnici za bezbednost i zdravlje na radu dužni su da sarađuju u vezi sa svim pitanjima koja se odnose na izlaganje biološkim štetnostima.

Obaveštavanje nadležnih organa

Član 13

Poslodavac je dužan da nadležnu inspekciju rada i nadležni zavod za javno zdravlje izvesti o početku obavljanja poslova pri kojima može doći do izlaganja biološkim štetnostima grupe 2, 3 i 4 - najmanje osam dana pre početka obavljanja poslova.

Izveštaj iz stava 1. ovog člana mora se poslati i pre prvog korišćenja svake nove štetnosti grupe 4 i svake nove štetnosti grupe 3, kada poslodavac sam privremeno klasifikuje tu biološku štetnost.

Laboratorije koje pružaju dijagnostičke usluge u vezi sa biološkim štetnostima grupe 4, dužne su da dostave samo početni izveštaj o svojoj nameri pružanja takvih usluga.

Poslodavac je dužan da nadležnim organima dostavi ažurirani izveštaj iz stava 1. ovog člana - ako se uslovi rada promene tako da je značajno povećano izlaganje biološkim štetnostima.

Izveštaj iz st. 1-3. ovog člana mora da sadrži sledeće:

- 1) naziv i adresu pravnog lica i/ili preduzetnika;
- 2) ime i sposobnosti lica za bezbednost i zdravlje na radu;
- 3) rezultat procene rizika iz člana 4. ovog pravilnika;
- 4) vrstu biološke štetnosti;
- 5) utvrđene preventivne mere za bezbedan i zdrav rad.

Praćenje zdravstvenog stanja

Član 14

Poslodavac je dužan da, obezbedi propisano praćenje zdravstvenog stanja za zaposlene koji rade ili treba da rade na radnim mestima na kojima se obavljaju poslovi pri kojima jesu ili mogu biti izloženi biološkim štetnostima za koja se, na osnovu procene rizika iz člana 4. ovog pravilnika, utvrdi da su radna mesta sa povećanim rizikom od nastanka povreda na radu ili oštećenja zdravlja.

Praćenje zdravstvenog stanja vrši se, kroz prethodni lekarski pregled lica koje zasniva radni odnos, odnosno lica koje poslodavac angažuje za rad na radnom mestu sa povećanim rizikom i periodičnog lekarskog pregleda zaposlenog koji radi na radnom mestu sa povećanim rizikom i obezbeđivanjem sprovođenja pojedinačnih mera i zadovoljavajućih higijenskih uslova na radnom mestu.

Procenom rizika iz člana 4. ovog pravilnika treba da se utvrdi na kojim radnim mestima sa povećanih rizikom za zaposlene treba obezbediti sprovođenje pojedinačnih mera bezbednosti i zdravlja na radu.

Poslodavac je dužan da, kada je to potrebno obezbediti efektivne vakcine za one zaposlene koji još nisu imuni na biološku štetnost kojoj su izloženi, odnosno kojoj mogu biti izloženi.

Kada poslodavac obezbedi vakcine, treba da uzme u obzir kodeks ponašanja pri vakcinaciji iz Priloga 6. ovog pravilnika.

Ako služba medicine rada u postupku ocenjivanja zdravstvenog stanja zaposlenog utvrdi da je zaražen i/ili ima bolest za koje se sumnja da su rezultat izlaganja, služba medicine rada dužna je da predloži praćenje zdravstvenog stanja drugih zaposlenih koji su na sličan način izloženi. U tom slučaju vrši se delimična izmena i dopuna akta o proceni rizika uzimajući u obzir izloženost biološkim štetnostima, u smislu člana 4. ovog pravilnika.

Pojedinačni zdravstveni karton za svakog zaposlenog vodi se i čuva u skladu sa propisima o zdravstvenoj dokumentaciji i evidencijama u oblasti zdravstva.

Služba medicine rada koja prati zdravstveno stanje zaposlenih predlaže i pojedinačne mere zaštite, odnosno preventivne mere za ličnu zaštitu zaposlenog.

Zaposlenima se moraju obezbediti sve informacije i saveti u vezi sa načinom praćenja zdravstvenog stanja po završetku izlaganja.

Zaposleni ima pravo pristupa svojim ličnim podacima o zdravstvenom stanju i izlaganju.

Svi slučajevi bolesti ili smrti koji su posledica izlaganja biološkim štetnostima na radnom mestu prijavljuju se nadležnom organu, u skladu sa posebnim propisima.

Kodeks ponašanja pri vakcinaciji (Prilog 6.) odštampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Mere pri praćenju zdravstvenog stanja

Član 15

Praćenje zdravstvenog stanja zaposlenih mora se vršiti u skladu sa načelima i praksom medicine rada i mora da sadrži najmanje sledeće mere:

- 1) vođenje evidencije o zdravstvenoj i profesionalnoj anamnezi zaposlenog;
- 2) pojedinačnu ocenu zdravstvenog stanja zaposlenog;
- 3) gde je to odgovarajuće, biološki monitoring, kao i otkrivanje ranih i povratnih efekata.

Služba medicine rada angažovana za obavljanje praćenja zdravstvenog stanja zaposlenih koji jesu ili mogu biti izloženi biološkim štetnostima mora da bude upoznata sa podacima o faktorima rizika, kao i sa uslovima, odnosno načinom izlaganja svakog zaposlenog biološkim štetnostima.

O daljim pregledima zaposlenog može se odlučiti za svakog zaposlenog pojedinačno prilikom vršenja periodičnog lekarskog pregleda, u skladu sa savremenim dostignućima dostupnih medicini rada.

Zdravstvene i veterinarske ustanove, osim dijagnostičkih laboratorija

Član 16

Pri proceni rizika iz člana 4. ovog pravilnika, posebnu pažnju treba obratiti na:

- 1) utvrđivanje prisustva bioloških štetnosti kod bolesnih ljudi ili životinja, kao i materijala i uzoraka uzetih od njih;
- 2) opasnost koju predstavljaju biološke štetnosti za koje se zna, odnosno sumnja, da su prisutne kod bolesnih ljudi i životinja, kao i materijala, odnosno uzoraka uzetih od njih;
- 3) rizike koji su vezani za prirodu posla.

U ostvarivanju bezbednosti i zdravlja na radu zaposlenih u zdravstvenim i veterinarskim ustanovama, treba obezbediti primenu preventivnih mera, a naročito:

- 1) utvrđivanje odgovarajućih procedura za dekontaminaciju i dezinfekciju,
- 2) primenu procedura kojima se osigurava rukovanje i odlaganje kontaminiranog otpada bez rizika.

U prostorijama za izolaciju u kojima su bolesni ljudi ili životinje koji su zaraženi ili za koje se sumnja da su zaraženi biološkim štetnostima grupe 3 ili grupe 4, moraju se obezbediti mere izolovanja izborom mera navedenih u Prilogu 4, kolona A, kako bi se rizik od infekcije smanjio na najmanju moguću meru.

Pregled mera i nivoa izolovanja (Prilog 4.) odštampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Posebne mere za industrijske procese, laboratorije i prostorije za životinje

Član 17

U laboratorijama, uključujući i dijagnostičke laboratorije, kao i u prostorijama za laboratorijske životinje koje su namerno zaražene biološkim štetnostima grupe 2, 3 ili 4, ili koje jesu ili mogu biti nosioci takvih štetnosti, moraju se preduzeti sledeće mere:

- 1) laboratorije u kojima se obavljaju poslovi koji uključuju rukovanje biološkim štetnostima grupe 2, 3 ili 4 u istraživačke, razvojne, obrazovne, odnosno dijagnostičke svrhe, obezbeđuju mere izolovanja u skladu sa merama i nivoima izolovanja navedenim u Prilogu 5, kako bi se rizik od infekcije smanjio na najmanju moguću meru.
- 2) na osnovu procene rizika iz člana 4. ovog pravilnika, posle utvrđenog neophodnog nivoa fizičkog izolovanja koji je potreban za utvrđene i procenjene biološke štetnosti, određuju se mere u skladu sa Prilogom 5. ovog pravilnika.

Poslovi koji obuhvataju rukovanje biološkim štetnostima moraju se vršiti:

- 1) za biološke štetnosti grupe 2 samo u radnom prostoru koji odgovara najmanje nivou 2 biološkog izolovanja;
- 2) za biološke štetnosti grupe 3 samo u radnom prostoru koji odgovara najmanje nivou 3 biološkog izolovanja;
- 3) za biološke štetnosti grupe 4 samo u radnom prostoru koji odgovara najmanje nivou 4 biološkog izolovanja.

Laboratorije u kojima se radi sa materijalima kod kojih nije sigurno prisustvo bioloških štetnosti koje mogu prouzrokovati bolest kod ljudi, i čiji cilj nije rad sa biološkim štetnostima kao takvima (tj. njihovo uzgajanje ili koncentracija) treba da koriste najmanje nivo 2 biološkog izolovanja. Nivoi biološkog izolovanja 3 ili 4 moraju se koristiti prema potrebi tamo gde se zna odnosno, sumnja da su potrebni, osim ako preporuke - uputstva nadležnog organa ukazuju da je u određenim slučajevima niži nivo biološkog izolovanja odgovarajući.

Kod industrijskih procesa pri kojima se radi sa materijalima kod kojih su prisutne biološke štetnosti grupe 2, 3 ili 4 moraju se preduzeti sledeće mere:

- 1) principi izolovanja iz stava 1. tačka 2. ovog člana treba da se primenjuju i na industrijske procese, na osnovu predviđenih mera i odgovarajućih postupaka iz Priloga 5. ovog pravilnika;
- 2) kada je na osnovu procene rizika utvrđeno korišćenje materijala kod kojih su prisutne biološke štetnosti grupe 2, 3 ili 4, nadležni organ može odlučiti o odgovarajućim merama koje se moraju primenjivati kod industrijskog korišćenja materijala kod kojih su prisutne takve biološke štetnosti.

Za sve poslove iz ovog člana kod kojih nije bilo moguće izvršiti konačnu procenu rizika u odnosu na izlaganje biološkim štetnostima, ali za koje je očigledno da mogu da izazovu povećan rizik po zdravlje zaposlenih, poslovi se mogu vršiti samo na radnom mestu na kome nivo biološkog izolovanja odgovara najmanje nivou 3.

Pregled mera i nivoa izolovanja za industrijske procese (Prilog 5.) odštampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Klasifikacija bioloških štetnosti

Član 18

Klasifikacija bioloških štetnosti grupe 2-4 data je u (Prilogu 3) koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Kada biološka štetnost koja treba da se proceni nije klasifikovana u jednu od grupa utvrđenih u članu 3. ovog pravilnika i ne može jasno da se klasifikuje u jednu od tih grupa, mora se izvršiti klasifikacija u grupu sa najvišim nivoom rizika.

Završna odredba

Član 19

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", a primenjuje se od 1. januara 2014. godine.

Samostalni član Pravilnika o izmenama i dopuni
Pravilnika o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri izlaganju biološkim štetnostima

("Sl. glasnik RS", br. 115/2020)

Član 5

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Prilog 1.

PREGLED POSLOVA PRI KOJIMA POSTOJI MOGUĆNOST IZLAGANJA BIOLOŠKIM ŠTETNOSTIMA

- 1. Rad u postrojenjima za proizvodnju hrane.
- 2. Rad u poljoprivredi.
- 3. Poslovi pri kojima dolazi do kontakta sa životinjama i/ili proizvodima životinjskog porekla.
- 4. Rad u zdravstvu, uključujući i odeljenja za izolaciju i mrtvačnice.
- 5. Rad u kliničkim, veterinarskim i dijagnostičkim laboratorijama, osim u dijagnostičkim mikrobiološkim laboratorijama.
- 6. Rad u postrojenjima za odlaganje otpada.
- 7. Rad u pogonima za prečišćavanje otpadnih voda.

Prilog 2.

PIKTOGRAM ZA BIOLOŠKE ŠTETNOSTI

Prilog 3.

KLASIFIKACIJA BIOLOŠKIH ŠTETNOSTI

Uvodne napomene:

- 1. U skladu sa obimom primene ovog pravilnika, u spisak su uključene samo štetnosti za koje je poznato da mogu da zaraze ljude. Gde je primereno navedeni su i indikatori o toksičnom i alergijskom potencijalu tih štetnosti. U sastavljanju ovog spiska klasifikovanih bioloških štetnosti nisu uzeti u obzir životinjski i biljni patogeni za koje je poznato da ne deluju ne ljude, kao i genetički modifikovani mikroorganizmi.
- 2. Spisak klasifikovanih štetnosti zasnovan je na uticaju tih štetnosti na zdrave zaposlene. Nisu naročito uzeti u obzir posebni uticaji na lica čija osetljivost može biti povećana iz određenog razloga, kao na primer zbog postojeće bolesti, uzimanja lekova, smanjenog imuniteta, trudnoće ili dojenja. Dodatni rizik kod takvih zaposlenih treba razmotriti u sprovođenju postupka procene rizika u smislu člana 4. ovog pravilnika. Pri određenim industrijskim procesima, određenom laboratorijskom radu, odnosno radu sa životinjama koji uključuju stvarnu ili moguću izloženost biološkim štetnostima grupe 3 ili 4, sve preduzete tehničke mere prevencije moraju biti u skladu sa članom 17. ovog pravilnika.
- 3. Biološke štetnosti koje nisu klasifikovane u jednu od grupa od 2 do 4 ovog priloga, nisu bezuslovno klasifikovane u grupu 1. Za štetnosti kod kojih je poznato da je više od jedne vrste patogeno za ljude, u spisak se uključuju one vrste za koje se zna da su najčešće uzročnici bolesti, uz opšte upućivanje da i druge vrste istog roda mogu uticati na zdravlje. Kada se navodi ceo rod u klasifikovanom spisku bioloških štetnosti, podrazumeva se da su isključene vrste i sojevi za koje se zna da nisu patogeni.

4. U slučaju kada je soj oslabljen ili je izgubio poznate virulentne gene, izolacija koja proizlazi iz klasifikacije roditeljskog soja ne mora se nužno primeniti, u zavisnosti od procene riziku na radnom mestu. To je, na primer, slučaj kada takav soj treba koristiti kao proizvod ili deo proizvoda u profilaktičke ili terapijske svrhe.
5. Nomenklatura klasifikovanih štetnosti pri izradi ovog spiska u skladu je sa najnovijim međunarodnim sporazumima o taksonomiji i nomenklaturi štetnosti u vreme kada je spisak pripreman i odražava ih.
6. Spisak klasifikovanih bioloških štetnosti odražava nivo saznanja u vreme kada je izrađen i biće ažuriran kada prestane da odražava najnovija saznanja.
7. Svi virusi koji su već izolovani kod ljudi, a koji nisu bili procenjeni i klasifikovani u ovom prilogu, treba da budu klasifikovani najmanje u grupu 2, osim u slučaju ako postoji dokaz da nije verovatno da će izazvati bolest kod ljudi.
8. Određene biološke štetnosti klasifikovane u grupu 3, koje su u ovom prilogu označene zvezdicama (**), mogu predstavljati ograničeni rizik za infekciju zaposlenih, zato što se biološka štetnost ne prenosi na čoveka vazdušnim putem.
9. Uslovi u pogledu izolacije koji proizlaze iz klasifikacije parazita primenjuju se samo na faze u životnom ciklusu parazita u kojima postoji mogućnost da budu zarazni za ljude na radnom mestu.
10. Ovaj spisak sadrži i posebne pokazatelje u slučajevima u kojima je verovatno da biološke štetnosti izazivaju alergijske ili toksične reakcije i u kojima je dostupna efektivna vakcina ili u kojima je potrebno čuvati spisak izloženih zaposlenih duže od 10 godina.

Pokazatelji su prikazani sledećim slovima:

- "A" - Mogući alergijski efekti.
- "D" - Spisak zaposlenih izloženih toj biološkoj štetnosti koji se mora čuvati duže od 10 godina po završetku poslednje poznate izloženosti.
- "T" - Proizvodi toksine.
- "V" - Dostupna efektivna vakcina.

Pri obavljanju preventivne vakcinacije mora se uzeti u obzir kodeks profesionalnog ponašanja koji je dat u Prilogu 6. ovog pravilnika.

BAKTERIJE I SLIČNI ORGANIZMI

Napomena:

Za biološke štetnosti koje se nalaze na ovom spisku, unos celog roda s dodatkom "spp." odnosi se na druge vrste koje pripadaju tom rodu koje nisu posebno navedene u spisak, ali za koje je poznato da su uzročnici bolesti kod ljudi.

Videti tačku 3. Uvodnih napomena.

Biološka štetnost	Klasifikacija	Napomene
<i>Actinomadura madurae</i>	2	
<i>Actinomadura pelletieri</i>	2	
<i>Actinomyces gerencseriae</i>	2	
<i>Actinomyces israelii</i>	2	
<i>Actinomyces</i> spp.	2	
<i>Aggregatibacter actinomycetemcomitans</i> (<i>Actinobacillus actinomycetemcomitans</i>)	2	
<i>Anaplasma</i> spp.	2	
<i>Arcanobacterium haemolyticum</i> (<i>Corynebacterium haemolyticum</i>)	2	
<i>Arcobacter butzleri</i>	2	
<i>Bacillus anthracis</i>	3	T
<i>Bacteroides fragilis</i>	2	
<i>Bacteroides</i> spp.	2	
<i>Bartonella bacilliformis</i>	2	
<i>Bartonella quintana</i> (<i>Rochalimaea quintana</i>)	2	
<i>Bartonella</i> (<i>Rochalinea</i>) spp.	2	
<i>Bordetella bronchiseptica</i>	2	
<i>Bordetella parapertussis</i>	2	
<i>Bordetella pertussis</i>	2	T, V

<i>Bordetella</i> spp.	2	
<i>Borrelia burgdorferi</i>	2	
<i>Borrelia duttonii</i>	2	
<i>Borrelia recurrentis</i>	2	
<i>Borrelia</i> spp.	2	
<i>Brachyspira</i> spp.	2	
<i>Brucella abortus</i>	3	
<i>Brucella canis</i>	3	
<i>Brucella inopinata</i>	3	
<i>Brucella melitensis</i>	3	
<i>Brucella suis</i>	3	
<i>Burkholderia cepacia</i>	2	
<i>Burkholderia mallei</i> (<i>Pseudomonas mallei</i>)	3	
<i>Burkholderia pseudomallei</i> (<i>Pseudomonas pseudomallei</i>)	3	D
<i>Campylobacter fetus</i> subsp. <i>fetus</i>	2	
<i>Campylobacter fetus</i> subsp. <i>venerealis</i>	2	
<i>Campylobacter jejuni</i> subsp. <i>doylei</i>	2	
<i>Campylobacter jejuni</i> subsp. <i>jejuni</i>	2	
<i>Campylobacter</i> spp.	2	
<i>Cardiobacterium hominis</i>	2	
<i>Cardiobacterium valvarum</i>	2	
<i>Chlamydia abortus</i> (<i>Chlamydophila abortus</i>)	2	
<i>Chlamydia caviae</i> (<i>Chlamydophila caviae</i>)	2	
<i>Chlamydia felis</i> (<i>Chlamydophila felis</i>)	2	
<i>Chlamydia pneumoniae</i> (<i>Chlamydophila pneumoniae</i>)	2	
<i>Chlamydia trachomatis</i>	2	
<i>Chlamydia psittaci</i> (<i>Chlamydophila psittaci</i>) (ptičji sojevi)	3	
<i>Chlamydia psittaci</i> (<i>Chlamydophila psittaci</i>) (drugi sojevi)	2	
<i>Chlamydia trachomatis</i> (<i>Chlamydophila trachomatis</i>)	2	
<i>Clostridium botulinum</i>	2	T
<i>Clostridium difficile</i>	2	T
<i>Clostridium perfringens</i>	2	
<i>Clostridium tetani</i>	2	T, V
<i>Clostridium</i> spp.	2	
<i>Corynebacterium diphtheriae</i>	2	T, V
<i>Corynebacterium minutissimum</i>	2	
<i>Corynebacterium pseudotuberculosis</i>	2	T
<i>Corynebacterium ulcerans</i>	2	T
<i>Corynebacterium</i> spp.	2	
<i>Coxiella burnetii</i>	3	

<i>Edwardsiella tarda</i>	2	
<i>Ehrlichia</i> spp.	2	
<i>Eikenella corrodens</i>	2	
<i>Elizabethkingia meningoseptica</i> (<i>Flavobacterium meningosepticum</i>)	2	
<i>Enterobacter aerogenes</i> (<i>Klebsiella mobilis</i>)	2	
<i>Enterobacter cloacae</i> subsp. <i>cloacae</i> (<i>Enterobacter cloacae</i>)	2	
<i>Enterobacter</i> spp.	2	
<i>Enterococcus</i> spp.	2	
<i>Erysipelothrix rhusiopathiae</i>	2	
<i>Escherichia coli</i> (osim nepatogenih sojeva)	2	
<i>Escherichia coli</i> , sojevi koji stvaraju verocitotoksin (npr. O157:H7 ili O103)	3 (*)	T
<i>Fluoribacter bozemanae</i> (<i>Legionella</i>)	2	
<i>Francisella hispaniensis</i>	2	
<i>Francisella tularensis</i> subsp. <i>holarctica</i>	2	
<i>Francisella tularensis</i> subsp. <i>mediasiatica</i>	2	
<i>Francisella tularensis</i> subsp. <i>novicida</i>	2	
<i>Francisella tularensis</i> subsp. <i>tularensis</i>	3	
<i>Fusobacterium necrophorum</i> subsp. <i>funduliforme</i>	2	
<i>Fusobacterium necrophorum</i> subsp. <i>necrophorum</i>	2	
<i>Gardnerella vaginalis</i>	2	
<i>Haemophilus ducreyi</i>	2	
<i>Haemophilus influenzae</i>	2	V
<i>Haemophilus</i> spp.	2	
<i>Helicobacter pylori</i>	2	
<i>Helicobacter</i> spp.	2	
<i>Klebsiella oxytoca</i>	2	
<i>Klebsiella pneumoniae</i> subsp. <i>ozaenae</i>	2	
<i>Klebsiella pneumoniae</i> subsp. <i>pneumoniae</i>	2	
<i>Klebsiella pneumoniae</i> subsp. <i>rhinoscleromatis</i>	2	
<i>Klebsiella</i> spp.	2	
<i>Legionella pneumophila</i> subsp. <i>fraseri</i>	2	
<i>Legionella pneumophila</i> subsp. <i>pascullei</i>	2	
<i>Legionella pneumophila</i> subsp. <i>pneumophila</i>	2	
<i>Legionella</i> spp.	2	
<i>Leptospira interrogans</i> (svi serovari)	2	
<i>Leptospira interrogans</i> spp.	2	
<i>Listeria monocytogenes</i>	2	
<i>Listeria ivanovii</i> subsp. <i>ivanovii</i>	2	
<i>Listeria invanovii</i> subsp. <i>londoniensis</i>	2	
<i>Morganella morganii</i> subsp. <i>morganii</i> (<i>Proteus morganii</i>)	2	

<i>Morganella morganii</i> subsp. <i>sibonii</i>	2	
<i>Mycobacterium abscessus</i> subsp. <i>abscessus</i>	2	
<i>Mycobacterium africanum</i>	3	V
<i>Mycobacterium avium</i> subsp. <i>avium</i> (<i>Mycobacterium avium</i>)	2	
<i>Mycobacterium avium</i> subsp. <i>paratuberculosis</i> (<i>Mycobacterium paratuberculosis</i>)	2	
<i>Mycobacterium avium</i> subsp. <i>silvaticum</i>	2	
<i>Mycobacterium bovis</i>	3	V
<i>Mycobacterium caprae</i> (<i>Mycobacterium tuberculosis</i> subsp. <i>caprae</i>)	3	
<i>Mycobacterium chelonae</i>	2	
<i>Mycobacterium chimaera</i>	2	
<i>Mycobacterium fortuitum</i>	2	
<i>Mycobacterium intracellulare</i>	2	
<i>Mycobacterium kansasii</i>	2	
<i>Mycobacterium leprae</i>	3	
<i>Mycobacterium malmoense</i>	2	
<i>Mycobacterium marinum</i>	2	
<i>Mycobacterium microti</i>	3 (*)	
<i>Mycobacterium pinnipedii</i>	3	
<i>Mycobacterium scrofulaceum</i>	2	
<i>Mycobacterium simiae</i>	2	
<i>Mycobacterium szulgai</i>	2	
<i>Mycobacterium tuberculosis</i>	3	V
<i>Mycobacterium ulcerans</i>	3 (*)	
<i>Mycobacterium xenopi</i>	2	
<i>Mycoplasma caviae</i>	2	
<i>Mycoplasma hominis</i>	2	
<i>Mycoplasma pneumoniae</i>	2	
<i>Mycoplasma</i> spp.	2	
<i>Neisseria gonorrhoeae</i>	2	
<i>Neisseria meningitidis</i>	2	V
<i>Neorickettsia sennetsu</i> (<i>Rickettsia sennetsu</i> , <i>Ehrlichia sennetsu</i>)	2	
<i>Nocardia asteroides</i>	2	
<i>Nocardia brasiliensis</i>	2	
<i>Nocardia farcinica</i>	2	
<i>Nocardia nova</i>	2	
<i>Nocardia otitidiscaviarum</i>	2	
<i>Nocardia</i> spp.	2	
<i>Orientia tsutsugamushi</i> (<i>Rickettsia tsutsugamushi</i>)	3	
<i>Pasteurella multocida</i> subsp. <i>gallicida</i> (<i>Pasteurella gallicida</i>)	2	
<i>Pasteurella multocida</i> subsp. <i>multocida</i>	2	

<i>Pasteurella multocida subsp. septica</i>	2	
<i>Pasteurella</i> spp.	2	
<i>Peptostreptococcus anaerobius</i>	2	
<i>Plesiomonas shigelloides</i>	2	
<i>Porphyromonas</i> spp.	2	
<i>Prevotella</i> spp.	2	
<i>Proteus mirabilis</i>	2	
<i>Proteus penneri</i>	2	
<i>Proteus vulgaris</i>	2	
<i>Providencia alcalifaciens (Proteus inconstans)</i>	2	
<i>Providencia rettgeri (Proteus rettgeri)</i>	2	
<i>Proidencia</i> spp.	2	
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	2	T
<i>Rhodococcus hoagii (Corynebacterium equii)</i>	2	
<i>Rickettsia africae</i>	3	
<i>Rickettsia akari</i>	3 (*)	
<i>Rickettsia australis</i>	3	
<i>Rickettsia canadensis</i>	2	
<i>Rickettsia conorii</i>	3	
<i>Rickettsia heilongjiangensis</i>	3 (*)	
<i>Rickettsia japonica</i>	3	
<i>Rickettsia montanensis</i>	2	
<i>Rickettsia typhi</i>	3	
<i>Rickettsia prowazekii</i>	3	
<i>Rickettsia rickettsii</i>	3	
<i>Rickettsia sibirica</i>	3	
<i>Rickettsia</i> spp.	2	
<i>Salmonella enterica (choleraesuis) subsp. arizonae</i>	2	
<i>Salmonella Enteritidis</i>	2	
<i>Salmonella Paratyphi</i> A, B, C	2	V
<i>Salmonella Typhi</i>	3 (*)	V
<i>Salmonella Typhimurium</i>	2	
<i>Salmonella</i> (drugi serovari)	2	
<i>Shigella boydii</i>	2	
<i>Shigella dysenteriae</i> (tip 1)	3 (*)	T
<i>Shigella dysenteriae</i> , osim tipa 1	2	
<i>Shigella flexneri</i>	2	
<i>Shigella sonnei</i>	2	
<i>Staphylococcus aureus</i>	2	T
<i>Streptobacillus moniliformis</i>	2	

<i>Streptococcus agalactiae</i>	2	
<i>Streptococcus dysgalactiae subsp. equisimilis</i>	2	
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	2	T, V
<i>Streptococcus pyogenes</i>	2	T
<i>Streptococcus suis</i>	2	
<i>Streptococcus</i> spp.	2	
<i>Treponema carateum</i>	2	
<i>Treponema pallidum</i>	2	
<i>Treponema pertenue</i>	2	
<i>Treponema</i> spp.	2	
<i>Trueperella pyogenes</i>	2	
<i>Ureaplasma parvum</i>	2	
<i>Ureaplasma urealyticum</i>	2	
<i>Vibrio cholerae</i> (uključujući i <i>El Tor</i>)	2	T, V
<i>Vibrio parahaemolyticus (Benecka parahaemolytica)</i>	2	
<i>Vibrio</i> spp.	2	
<i>Yersinia enterocolitica subsp. enterolitica</i>	2	
<i>Yersinia enterocolitica subsp. palearctica</i>		
<i>Yersinia pestis</i>	3	
<i>Yersinia pseudotuberculosis</i>	2	
<i>Yersinia</i> spp.	2	

(*) Videti tačku 8. Uvodnih napomena

VIRUSI (*)

Napomena:

(*) Svi virusi koji su već izolovani kod ljudi, a koji nisu bili procenjeni i klasifikovani u ovom prilogu, treba da budu klasifikovani najmanje u grupu 2, osim u slučaju ako postoji dokaz da nije verovatno da će izazvati bolest kod ljudi.

Virusi su navedeni na osnovu reda (O), porodice (F) i roda (G).

Biološka štetnost (virusna vrsta ili navedeni taksonomski red)	Klasifikacija	Napomene
<i>Bunyavirales</i> (O)		
<i>Hantaviridae</i> (F)		
Orthohantavirus (G)		
Andski ortohantavirus (vrsta hantavirusa koja uzrokuje hantavirusni plućni sindrom)	3	
Ortohanavirus Bayou	3	
Ortohanavirus Black Creek Canal	3	
Ortohanavirus Cano Delgadito	3	
Ortohanavirus Choclo	3	
Ortohanavirus Dobrava-Beograd (vrsta hantavirusa koja uzrokuje hemoragičnu groznicu s bubrežnim sindromom [HGBS])	3	
Ortohanavirus El Moro Canyon	3	
Ortohanavirus Hantaan (vrsta hantavirusa koja uzrokuje hemoragičnu groznicu s bubrežnim sindromom [HGBS])	3	
Ortohanavirus Laguna Negra	3	

Ortohantavirus Prospect Hill	2	
Ortohantavirus Puumala (vrsta hantavirusa koja uzrokuje epidemijsku nefropatiju [EN])	2	
Ortohantavirus Seul (vrsta hantavirusa koja uzrokuje hemoraničnu groznicu s bubrežnim sindromom [HGBS])	3	
Ortohantavirus Sin Nombre (vrsta hantavirusa koja uzrokuje hantavirusni plućni sindrom [HPS])	3	
Drugi hantavirusi za koje je poznato da su patogeni	2	
<i>Nairoviridae</i> (F)		
Orthonairovirus (G)		
Ortonairovirus krimsko-kongoanske hemoragične groznice	4	
Ortonairovirus Dugbe	2	
Ortonairovirus Hazara	2	
Ortonairovirus nairobijske bolesti ovaca	2	
Drugi nairovirusi za koje je poznato da su patogeni	2	
<i>Peribunyaviridae</i> (F)		
Orthobunyavirus (G)		
Ortobunyavirus Bunyamwera (virus Germiston)	2	
Ortobunyavirus kalifornijskog encefalitisa	2	
Ortobunyavirus Oropouche	3	
Drugi ortobunyavirusi za koje je poznato da su patogeni	2	
<i>Phenuiviridae</i> (F)		
Phlebovirus (G)		
Flebovirus Bhanja	2	
Flebovirus Punta Toro	2	
Flebovirus groznice doline Rifta	3	
Flebovirus napuljske papatači groznice (virus Toskana)	2	
Flebovirus SFTS (virus jake groznice sa sindromom trombocitopenije)	3	
Drugi flebovirusi za koje je poznato da su patogeni	2	
Herpesvirales (O)		
<i>Herpesviridae</i> (F)		
Cytomegalovirus (G)		
Humani betaherpesvirus 5 (citomegalovirus)	2	
Lymphocryptovirus (G)		
Humani gamaherpesvirus 4 (virus Epstein-Bar)	2	
Rhadinoovirus (G)		
Humani gamaherpesvirus 8	2	D
Roseolovirus (G)		
Humani betaherpesvirus 6A (humani B-limfotropni virus)	2	
Humani betaherpesvirus 6B	2	
Humani betaherpesvirus 7	2	
Simplexvirus (G)		
Makakijski alfaherpesvirus 1 (Herpesvirus simiae, Herpes B virus)	3	

Humani alfaherpesvirus 1 (humani herpesvirus 1, Herpes simplex virus tip 1)	2	
Humani alfaherpesvirus 2 (humani herpesvirus 2, Herpes simplex virus tip 2)	2	
Varicellovirus (G)		
Humani alfaherpesvirus 3 (Herpesvirus varičela zoster)	2	V
Mononegavirales (O)		
<i>Filoviridae</i> (F)		
Virus Ebole (G)	4	
Marburgvirus (G)		
Virus Marburg	4	
<i>Paramyxoviridae</i> (F)		
Avulavirus (G)		
Virus Njukasl bolesti	2	
Henipavirus (G)		
Henipavirus Hendra	4	
Henipavirus Nipah	4	
Morbillivirus (G)		
Morbillivirus ospica	2	V
Respirovirus (G)		
Humani respirovirus 1 (virus parainfluenca 1)	2	
Humani respirovirus 3 (virus parainfluenca 3)	2	
Rubulavirus (G)		
Rubulavirus zauški	2	V
Humani rubulavirus 2 (virus parainfluenca 2)	2	
Humani rubulavirus 4 (virus parainfluenca 4)	2	
<i>Pneumoviridae</i> (F)		
Metapneumovirus (G)		
Orthopneumovirus (G)		
Humani ortopneumovirus (respiratorni sincicijski virus)	2	
<i>Rhabdoviridae</i> (F)		
Lyssavirus (G)		
Lyssavirus australijskog šišmiša	3 (*)	V
Lyssavirus Duvenhage	3 (*)	V
Lyssavirus evropskog šišmiša 1	3 (*)	V
Lyssavirus evropskog šišmiša 2	3 (*)	V
Lyssavirus Lago šišmiša	3 (*)	
Lyssavirus Mokola šišmiša	3	
Lyssavirus besnila	3 (*)	V
Vesiculovirus (G)		
Virus vezikularnog stomatitisa, vesiculovirus Alagoas	2	
Virus vezikularnog stomatitisa, vesiculovirus Indiana	2	

Virus vezikularnog stomatitisa, vesiculovirus New Jersey	2	
Vesiculovirus Piry (virus Piry)	2	
Nidovirales (O)		
<i>Coronaviridae</i> (F)		
Betacoronavirus (G)		
Koronavirus povezan s teškim akutnim respiratornim sindromom (virus SARS)	3	
Koronavirus 2 povezan s teškim akutnim respiratornim sindromom (SARS-CoV-2) (²)	3	
Koronavirus povezan s teškim akutnim respiratornim sindromom (virus MERS)	3	
Drugi virusi porodice Coronaviridae za koje je poznato da su patogeni	2	
Picornavirales (O)		
<i>Picornaviridae</i> (F)		
Cardiovirus (G)		
Virus Saffold	2	
Cosavirus (G)		
Cosavirus A	2	
Enterovirus (G)		
Enterovirus A	2	
Enterovirus B	2	
Enterovirus C	2	
Enterovirus D, humani enterovirus tip 70 (virus akutnog hemoragičnog konjuktivitisa)	2	
Rinovirusi	2	
Poliovirus, tip 1 i 3	2	V
Poliovirus, tip 2 (¹)	3	V
Hepatovirus (G)		
Hepatovirus A (virus hepatitisa A, humani enterovirus tip 72)	2	V
Kobuvirus (G)		
Aichivirus A (virus Aichi 1)	2	
Parechovirus (G)		
Parehovirusi A	2	
Parehovirusi B (virus Ljungan)	2	
Drugi virusi porodice Picornaviridae za koje je poznato da su patogeni	2	
Nije sistematizovano (O)		
<i>Adenoviridae</i> (F)	2	
<i>Astroviridae</i> (F)	2	
<i>Arenaviridae</i> (F)		
Mammarenavirus (G)		
Brazilski mammarenavirus	4	
Mammarenavirus Chapare	4	
Mammarenavirus Flexal	3	
Mammarenavirus Guanarito	4	

Mammarenavirus Junín	4	
Mammarenavirus Lassa	4	
Mammarenavirus Lujo	4	
Mammarenavirus limfocitičnog koriomeningitisa, neurotropni sojevi	2	
Mammarenavirus limfocitičnog koriomeningitisa (drugi sojevi)	2	
Mammarenavirus Machupo	4	
Mammarenavirus Mobala	2	
Mammarenavirus Mopeia	2	
Mammarenavirus Tacaribe	2	
Mammarenavirus Whitewater Arroyo	3	
<i>Caliciviridae (F)</i>		
Norovirus (G)		
Norovirus (virus Norvok)	2	
Drugi virusi porodice Caliciviridae za koje je poznato da su patogeni	2	
<i>Hepadnaviridae (F)</i>		
Orthohepadnavirus (G)		
Virus hepatitisa B	3 (**)	V, D
<i>Hepeviridae (F)</i>		
Orthohepevirus (G)		
Ortohepevirus A (virus hepatitisa E)	2	
<i>Flaviviridae (F)</i>		
Flavivirus (G)		
Virus Denga	3	
Virus japanskog encefalitisa	3	V
Virus bolesti šume Kjasanur	3	V
Virus Loupingova bolest	3 (**)	
Virus encefalitisa Marejeve doline (australijski virus encefalitisa)	3	
Virus hemoragijske groznice Omsk	3	
Virus Povasan	3	
Virus Rocio	3	
Virus encefalitisa Sent Luis	3	
Virus krpeljnog encefalitisa		
Virus Absettarov	3	
Virus Hanzalova	3	
Virus Hipr	3	
Virus Kumlinge	3	
Virus Negishi	3	
Virus ruskog proletnje-letnjeg encefalitisa (ª)	3	V
Virus krpeljnog encefalitisa, centralnoevropska podvrsta	3 (**)	V
Virus krpeljnog encefalitisa, dalekoistočna podvrsta	3	

Virus krpeljnog encefalitisa, sibirska podvrsta	3	V
Virus Veselsbron	3 (**)	
Virus groznice Zapadnog Nila	3	
Virus žute groznice	3	V
Virus Zika	2	
Drugi flavivirusi za koje je poznato da su patogeni	2	
Hepacivirus (G)		
Hepacivirus C (virus hepatitisa C)	3 (**)	D
<i>Orthomyxoviridae (F)</i>		
Gammainfluenzavirus (G)		
Virus gripa C	2	V (°)
Influenzavirus A (G)		
Visoko patogeni virusi ptičjeg gripa HPAIV (H5), npr. H5N1	3	
Visoko patogeni virusi ptičjeg gripa HPAIV (H7), npr. H7N7, H7N9	3	
Virus gripa A	2	V (°)
Virus gripa A A/New York/1/18 (H1N1) (španski grip 1918.)	3	
Virus gripa A A/Singapore/1/57 (H2N2)	3	
Nisko patogeni virus ptičjeg gripa (LPAI) H7N9	3	
Influenzavirus B (G)		
Virus gripa B	2	V (°)
Thogoto virus (G)		
Virus Dhori (virus porodice orthomyxoviridae koji prenose krpelji: Dhori)	2	
Virus Thogoto (virus porodice orthomyxoviridae koji prenose krpelji: Thogoto)	2	
<i>Papillomaviridae (F)</i>	2	D (°)
<i>Parvoviridae (F)</i>		
Erythroparvovirus (G)		
Primatski eritroparvovirus 1 (humani parvovirus, virus B 19)	2	
<i>Polyomaviridae (F)</i>		
Betapolyomavirus (G)		
Humani poliomavirus 1 (virus BK)	2	D (°)
Humani poliomavirus 2 (virus JC)	2	D (°)
<i>Poxviridae (F)</i>		
Molluscipoxvirus (G)		
Virus moluska	2	
Orthopoxvirus (G)		
Virus kravljih boginja	2	
Virus majmunskih boginja	3	V
Virus vakcinije (uključujući virus boginja bivola (°), virus boginja slonova (°), virus boginja kunića (°))	2	
Virus boginja (velikih i malih)	4	V
Parapoxvirus (G)		

Virus Orf	2	
Virus lažnih kravljih boginja (parapoxvirus bovis)	2	
Yatapoxvirus (G)		
Virus Tanapox	2	
Virus tumora majmuna Yaba	2	
<i>Reoviridae (F)</i>		
Seadornavirus (G)		
Virus Banna	2	
Coltivirus (G)	2	
Rotavirus (G)	2	
Orbivirus (G)	2	
<i>Retroviridae (F)</i>		
Deltaretrovirus (G)		
Primatski T-limfotropni virus 1 (humani T-stanični limfotropni virus, tip 1)	3 (**)	D
Primatski T-limfotropni virus 2 (humani T-stanični limfotropni virus, tip 2)	3 (**)	D
Lentivirus (G)		
Virus humane imunodeficijencije 1	3 (**)	D
Virus humane imunodeficijencije 2	3 (**)	D
Virus imunodeficijencije majmuna (SIV) (ž)	2	
<i>Togaviridae (F)</i>		
Alphavirus (G)		
Cabassouvirus	3	
Virus istočnog encefalitisa konja	3	V
Virus Bebaru	2	
Virus Čikungunja	3 (**)	
Virus Everglejds	3 (**)	
Virus Majaro	3	
Virus Mukambo	3 (**)	
Virus Ndumu	3 (**)	
Virus O’njong-njong	2	
Virus reke Ross	2	
Virus Semliki šume	2	
Virus Sindbis	2	
Virus Tonate	3 (**)	
Virus venecuelanskog encefalitisa konja	3	V
Virus zapadnog encefalitisa konja	3	V
Drugi alfavirusi za koje je poznato da su patogeni	2	
Rubivirus (G)		
Virus rubeole	2	V
<i>Nije sistematizovano (F)</i>		

Deltavirus (G)		
Virus hepatitisa delta ^(b)	2	V, D

(*) Videti tačku 7. Uvodnih napomena.

⁽¹⁾ Klasifikacija na osnovu Globalnog akcionog plana Svetske zdravstvene organizacije za smanjenje na najmanju moguću meru rizika povezanog s objektima nakon eliminisanja određenih tipova divljih poliovirusa i postepenog prestanka primene vakcine protiv dečije paralize.

(**) Videti tačku 8. Uvodnih napomena.

^(a) Encefalitis koji prenose krpelji.

^(b) Virus Hepatitisa D je patogen za zaposlene samo u prisustvu istovremene ili sekundarne infekcije izazvane virusom Hepatitisa B. Vakcinacija protiv virusa Hepatitisa B će zaštititi zaposlene koji nisu zaraženi virusom Hepatitisa B od virusa Hepatitisa D.

^(c) Samo za tipove A i B.

^(g) Preporučuje se za rad koji uključuje direktan kontakt s tim štetnostima.

^(d) Dva virusa su identifikovana: jedan je tip bizonskih boginja i drugi varijante virusa Vaccinia.

^(d) Varijanta virusa kravljih boginja.

^(e) Varijanta virusa Vaccinia.

^(ž) Trenutno ne postoje dokazi o bolesti kod ljudi prouzrokovane drugim retrovirusima koji potiču od majmuna. Pri radu sa njima kao mera prevencije preporučuje se nivo izolovanja 3.

^(z) U skladu sa članom 17. stav 3. rad bez širenja patogena u dijagnostičkoj laboratoriji koji uključuje SARS-CoV-2 treba obavljati u objektu gde se primenjuju postupci koji odgovaraju najmanje nivou izolacije 2. Rad na širenju patogena koji uključuje SARS-CoV-2 treba obavljati u izolacionoj laboratoriji nivoa izolacije 3, sa pritiskom vazduha nižim od atmosferskog.

ŠTETNOSTI KOJE UZROKUJU PRIONSKE BOLESTI

Biološka štetnost	Klasifikacija	Napomene
Štetnost koja uzrokuje Krojcfeld-Jakobsovu bolest	3 (*)	D (a)
Varijanta štetnosti koja uzrokuje Krojcfeld-Jakobsovu bolest	3 (*)	D (a)
Štetnost koja uzrokuje goveđa spongioformna encefalopatija - <i>Bovine Spongiform Encephalopathy (BSE)</i> i druge povezane prenosive spogioformne encefalopatije kod životinja	3 (*)	D (a)
Štetnost koja uzrokuje Gertsman-Štrojsler-Šajnkerov sindrom	3 (*)	D (a)
Štetnost koja uzrokuje bolest <i>Kuru</i>	3 (*)	D (a)
Štetnost koja uzrokuje bolest <i>Scrapie</i>	2	

(*) Videti tačku 8. Uvodnih napomena.

^(a) Preporučuje se za rad koji uključuje direktan kontakt s tim štetnostima.

PARAZITI

Napomena:

Za biološke štetnosti koje se nalaze na ovom spisku, unos celog roda s dodatkom "spp." odnosi se na druge vrste koje pripadaju tom rodu koje nisu posebno navedene u spisak, ali za koje je poznato da su uzročnici bolesti kod ljudi.

Videti tačku 3. Uvodnih napomena.

Biološka štetnost	Klasifikacija	Napomene
<i>Acanthamoeba castellani</i>	2	
<i>Ancylostoma duodenale</i>	2	
<i>Angiostrongylus cantonensis</i>	2	
<i>Angiostrongylus costaricensis</i>	2	
<i>Anisakis simplex</i>	2	A
<i>Ascaris lumbricoides</i>	2	A
<i>Ascaris suum</i>	2	A
<i>Babesia divergens</i>	2	
<i>Babesia microti</i>	2	
<i>Balamuthia mandrillaris</i>	3	
<i>Balantidium coli</i>	2	
<i>Brugia malayi</i>	2	

<i>Brugia pahangi</i>	2	
<i>Brugia timori</i>		
<i>Capillaria philippinensis</i>	2	
<i>Capillaria</i> spp.	2	
<i>Clonorchis sinensis</i> (<i>Opisthorchis sinensis</i>)	2	
<i>Clonorchis viverrini</i> (<i>Opisthirschis viverrini</i>)	2	
<i>Cryptosporidium hominis</i>	2	
<i>Cryptosporidium parvum</i>	2	
<i>Cyclospora cayetanensis</i>	2	
<i>Dicrocoelium dentriticum</i>	2	
<i>Dipetalonema streptocerca</i>	2	
<i>Diphyllobothrium latum</i>	2	
<i>Dracunculus medinensis</i>	2	
<i>Echinococcus granulosus</i>	3 (*)	
<i>Echinococcus multilocularis</i>	3 (*)	
<i>Echinococcus oligarthrus</i>	3 (*)	
<i>Echinococcus vogeli</i>	3 (*)	
<i>Entamoeba histolytica</i>	2	
<i>Enterobius vermicularis</i>	2	
<i>Enterocytozoon bieneusi</i>	2	
<i>Fasciola gigantica</i>	2	
<i>Fasciola hepatica</i>	2	
<i>Fasciolopsis buski</i>	2	
<i>Giardia lamblia</i> (<i>Giardia duodenalis</i> , <i>Giardia intestinalis</i>)	2	
<i>Heterophyes</i> spp.	2	
<i>Hymenolepis diminuta</i>	2	
<i>Hymenolepis nana</i>	2	
<i>Leishmania aethiopica</i>	2	
<i>Leishmania brasiliensis</i>	3 (*)	
<i>Leishmania donovani</i>	3 (*)	
<i>Leishmania guyanensis</i> (<i>Viannia guyanensis</i>)	3 (*)	
<i>Leishmania infantum</i> (<i>Leishmania chagasi</i>)	3 (*)	
<i>Leishmania major</i>	2	
<i>Leishmania mexicana</i>	2	
<i>Leishmania panamensis</i> (<i>Viannia panamensis</i>)	3 (*)	
<i>Leishmania peruviana</i>	2	
<i>Leishmania tropica</i>	2	
<i>Leishmania</i> spp.	2	
<i>Loa loa</i>	2	
<i>Mansonella ozzardi</i>	2	

<i>Mansonella perstans</i>	2	
<i>Mansonella streptocerca</i>	2	
<i>Metagonimus spp.</i>	2	
<i>Naegleria fowleri</i>	3	
<i>Necator americanus</i>	2	
<i>Onchocerca volvulus</i>	2	
<i>Opisthorchis felineus</i>	2	
<i>Opisthorchis spp.</i>	2	
<i>Paragonimus wessermani</i>	2	
<i>Paragonimus spp.</i>	2	
<i>Plasmodium falciparum</i>	3 (*)	
<i>Plasmodium knowlesi</i>	3 (*)	
<i>Plasmodium spp.</i> (ljudski i majmunski)	2	
<i>Sarcocystis sui hominis</i>	2	
<i>Schistosoma haematobium</i>	2	
<i>Schistosoma intercalatum</i>	2	
<i>Schistosoma japonicum</i>	2	
<i>Schistosoma mansoni</i>	2	
<i>Schistosoma mekongi</i>	2	
<i>Strongyloides stercoralis</i>	2	
<i>Strongyloides spp.</i>	2	
<i>Taenia saginata</i>	2	
<i>Taenia solium</i>	3 (*)	
<i>Toxocara canis</i>	2	
<i>Toxocara cati</i>	2	
<i>Toxoplasma gondii</i>	2	
<i>Trichinella nativa</i>	2	
<i>Trichinella nelsoni</i>	2	
<i>Trichinella pseudospiralis</i>	2	
<i>Trichinella spiralis</i>	2	
<i>Trichomonas vaginalis</i>	2	
<i>Trichostrongylus orientalis</i>	2	
<i>Trichostrongylus spp.</i>	2	
<i>Trichuris trichiura</i>	2	
<i>Trypanosoma brucei brucei</i>	2	
<i>Trypanosoma brucei gambiense</i>	2	
<i>Trypanosoma brucei rhodesiense</i>	3 (*)	
<i>Trypanosoma cruzi</i>	3 (*)	
<i>Wuchereria bancrofti</i>	2	

(*) Videti tačku 8. Uvodnih napomena.

Napomena:

Za biološke štetnosti koje se nalaze na ovom spisku, unos celog roda s dodatkom "spp." odnosi se na druge vrste koje pripadaju tom rodu koje nisu posebno navedene u spisak, ali za koje je poznato da su uzročnici bolesti kod ljudi.

Videti tačku 3. Uvodnih napomena.

Biološka štetnost	Klasifikacija	Napomene
<i>Aspergillus flavus</i>	2	A
<i>Aspergillus fumigatus</i>	2	A
<i>Aspergillus spp.</i>	2	
<i>Blastomyces dermatitidis</i> (<i>Ajellomyces dermatitidis</i>)	3	
<i>Blastomyces gilchristii</i>	3	
<i>Candida albicans</i>	2	A
<i>Candida dubliniensis</i>	2	
<i>Candida glabrata</i>	2	
<i>Candida parapsilosis</i>	2	
<i>Candida tropicalis</i>	2	
<i>Cladophialophora bantiana</i> (ranije: <i>Xylohypha bantiana</i> , <i>Cladosporium bantianum</i> , <i>trichoides</i>)	3	
<i>Cladophialophora modesta</i>	3	
<i>Cladophialophora spp.</i>	2	
<i>Coccidioides imunitis</i>	3	A
<i>Coccidioides posadasii</i>	3	A
<i>Cryptococcus gattii</i> (<i>Filobasidiella neoformans</i> var. <i>bacillispora</i>)	2	A
<i>Cryptococcus neoformans</i> (<i>Filobasidiella neoformans</i> var. <i>neoformans</i>)	2	A
<i>Emmonsia parva</i> var. <i>parva</i>	2	
<i>Emmonsia parva</i> var. <i>crescens</i>	2	
<i>Epidermophyton floccosum</i>	2	A
<i>Fonsecaea compacta</i>	2	
<i>Epidermophyton spp.</i>	2	
<i>Fonsecaea pedrosoi</i>	2	
<i>Histoplasma capsulatum</i>	3	
<i>Histoplasma capsulatum</i> var. <i>farciminosum</i>	3	
<i>Histoplasma duboisii</i>	3	
<i>Madurella grisea</i>	2	
<i>Madurella mycetomatis</i>	2	
<i>Microsporum spp.</i>	2	A
<i>Nannizzia spp.</i>	2	
<i>Neotestudina rosatii</i>	2	
<i>Paracoccidioides brasiliensis</i>	3	
<i>Paracoccidioides lutzii</i>	3	
<i>Paraphyton spp.</i>	2	
<i>Rhinocladiella mackenziei</i>	3	
<i>Scedosporium apiospermum</i>	2	

<i>Scedosporium prolificans (inflation)</i>	2	
<i>Sporothrix schenckii</i>	2	
<i>Talaromyces marneffe</i> (<i>Penicillium marneffe</i>)	2	A
<i>Trichophyton rubrum</i>	2	A
<i>Trichophyton tonsurans</i>	2	A
<i>Trichophyton</i> spp.	2	

Prilog 4.

PREGLED MERA I NIVOA IZOLOVANJA

Uvodna napomena:

Mere sadržane u ovom prilogu primenjuju se u skladu sa prirodom poslova, procenom rizika od nastanka povreda i oštećenja zdravlja zaposlenih, kao i prirodom predmetne biološke štetnosti.

U tabeli 1. termin "preporučuje se" ukazuje na mere izolovanja koje bi u načelu trebalo primenjivati (osim ako rezultati procene rizika nisu suprotni članu 4. stava 2. ovog pravilnika).

Tabela 1.

A. Mere izolovanja	B. Nivoi izolovanja		
	2	3	4
Radno mesto			
1. Radno mesto mora biti odvojeno od svih drugih aktivnosti u istoj zgradi	ne	preporučuje se	da
2. Radno mesto mora biti moguće hermetički zatvoriti kako bi se omogućila dezinfekcija	ne	preporučuje se	da
Objekti			
3. Zaraženim materijalom, uključujući i sve životinje, treba rukovati u bezbednoj radnoj sobi, odnosno u izolatoru ili drugom odgovarajućem zatvorenom prostoru	prema potrebi	da, kada se zaraza prenosi vazduhom	da
Oprema			
4. Ulazni i ispusni vazduh do i od radnog mesta se pročišćava upotrebom HEPA (¹) ili sličnih filtera	ne	da, za ispusni vazduh	da, za ulazni i ispusni vazduh
5. Na radnom mestu treba održavati vazdušni pritisak nižim u odnosu na atmosferski	ne	preporučuje se	da
6. Površine otporne na vodu i lake za čišćenje	da, radni sto	da, radni sto, pod i druge površine utvrđene procenom rizika	da, radni sto, zidovi, pod i plafon
7. Površine otporne na kiseline, baze, rastvarače, sredstva za dezinfekciju	preporučuje se	da	da
Organizacija rada			
8. Pristup je dopušten samo za ovlašćene zaposlene	preporučuje se	da	da, kroz vazdušnu komoru (²)
9. Efikasna kontrola prenosilaca, na primer glodara i insekata	preporučuje se	da	da
10. Tačno određene procedure dezinfekcije	da	da	da
11. Bezbedno skladištenje biološke štetnosti	da	da	da, bezbedno skladištenje
12. Zaposleni bi se trebali istuširati pre napuštanja izolovanog prostora	ne	preporučuje se	preporučuje se
Otpad			
13. Potvrđen postupak inaktivacije za bezbedno zbrinjavanje životinjskih leševa	preporučuje se	da, u radnom prostoru ili izvan njega	da, u radnom prostoru
Druge mere			
14. Laboratorija mora imati sopstvenu opremu	ne	preporučuje se	da

15. Treba da postoji prozor za nadzor ili nešto slično za posmatranje prisutnih u prostoru	preporučuje se	preporučuje se	da
--	----------------	----------------	----

⁽¹⁾ HEPA: visokoefikasni filter čestica vazduha.

⁽²⁾ Vazдушna komora: ulaz mora biti kroz vazдушnu komoru koja je prostorija izolovana od laboratorije. Čista strana vazdušne komore mora biti odvojena od strane s ograničenim pristupom prostorima za presvlačenje ili tuširanje i po mogućnosti blokirajućim vratima.

Prilog 5.

PREGLED MERA I NOVOA IZOLOVANJA ZA INDUSTRIJSKE PROCESE

Uvodna napomena:

U tabeli 2. termin "preporučuje se" ukazuje na mere izolovanja koje bi u načelu trebalo primenjivati (osim ako rezultati procene rizika nisu suprotni članu 4. stava 2. ovog pravilnika).

1) Biološke štetnosti grupe 1

Za rad pri kojem postoji izlaganje biološkim štetnostima grupe 1, uključujući žive oslabljene vakcine, treba poštovati načela bezbednosti i zdravlja na radu i higijene rada.

2) Biološke štetnosti grupe 2, 3 i 4

Za rad pri kojem postoji izlaganje biološkim štetnostima grupe 2, 3 i 4 kada je odgovarajuće u zavisnosti od procenjenih rizika u vezi sa svakim pojedinim radnim procesom ili delom procesa, mogu se izabrati i kombinovati mere izolovanja različitih kategorija navedenih u tabeli 2.

Tabela 2.

A. Mere izolovanja	B. Nivoi izolovanja		
	2	3	4
Opšte			
1. Organizmima sposobnim za preživljavanje treba rukovati u sistemu koji fizički odvaja radni proces od ostale sredine	da	da	da
2. Ispusne gasove iz zatvorenog sistema treba tretirati tako da se:	ispuštanje svede na najmanju meru	ispuštanje spreči	ispuštanje spreči
3. Uzimanje uzoraka, dodavanje materijala u zatvoreni sistem i prenošenje organizama sposobnih za preživljavanje u drugi zatvoreni sistem treba obavljati tako da se:	ispuštanje svede na najmanju meru	ispuštanje spreči	ispuštanje spreči
4. Tečnosti koje sadrže kulture ne smeju se uklanjati iz zatvorenog sistema, ako organizmi sposobni za preživljavanje nisu:	deaktivirani proverenim hemijskim ili fizičkim sredstvima	deaktivirani proverenim hemijskim ili fizičkim sredstvima	deaktivirani proverenim hemijskim ili fizičkim sredstvima
5. Zaptivači se projektuju tako da se:	ispuštanje svede na najmanju moguću meru	ispuštanje spreči	ispuštanje spreči
6. Kontrolisano područje treba da bude projektovano tako da u slučaju izlivanja može da zadrži celokupni sadržaj zatvorenog sistema	ne	preporučuje se	da
7. Kontrolisano područje treba da ima mogućnost da se hermetički zatvori kako bi se omogućila fumigacija	ne	preporučuje se	da
Objekti			
8. Zaposlenima se obezbeđuju prostorije i oprema za dekontaminaciju i pranje	da	da	da
Oprema			
9. Ulazni i izlazni vazduh trebalo bi pročišćavati upotrebom HEPA ⁽¹⁾ filtera	ne	preporučuje se	da
10. U kontrolisanom području treba održavati vazdušni pritisak nižim u odnosu na atmosferski	ne	preporučuje se	da
11. Kontrolisano područje treba na odgovarajući način provetravati da bi se smanjilo zagađenje vazduha	preporučuje se	preporučuje se	da
Organizacija rada			
12. Zatvoreni sistemi ⁽²⁾ treba da se nalaze unutar kontrolisanog područja	preporučuje se	preporučuje se	da, i koji je namenski izgrađen
13. Treba postaviti oznake za biološku štetnost	preporučuje se	da	da
14. Pristup je dopušten samo za ovlašćene zaposlene	preporučuje se	da	da, kroz vazдушnu komoru ⁽³⁾
15. Zaposleni treba da se tuširaju pre napuštanja kontrolisanog područja	ne	preporučuje se	da

16. Zaposleni treba da nose zaštitnu odeću	da, radnu odeću	da	da, potpuno se presvlače
Otpad			
17. Otpadne vode iz slivnika i tuševa se skupljaju i deaktiviraju pre ispuštanja	ne	preporučuje se	da
18. Tretman otpadnih voda pre konačnog ispuštanja	deaktivirani proverenim hemijskim ili fizičkim sredstvima	deaktivirani proverenim hemijskim ili fizičkim sredstvima	deaktivirani proverenim hemijskim ili fizičkim sredstvima

⁽¹⁾ HEPA: visokoefikasni filter čestica vazduha.

⁽²⁾ Zatvoreni sistem: sistem koji fizički razdvaja postupak od okoline (npr. Inkubatorske posude, rezervoari itd.).

⁽³⁾ Vazдушna komora: ulaz mora biti kroz vazдушnu komoru koja je prostorija izolovana od laboratorije. Čista strana vazdušne komore mora biti odvojena od strane s ograničenim pristupom prostorima za presvlačenje ili tuširanje i po mogućnosti blokirajućim vratima.

Prilog 6.

KODEKS PONAŠANJA PRI VAKCINACIJI

1. Ako se na osnovu procene rizika iz člana 4. ovog pravilnika dođe do zaključka da postoji rizik po zdravlje i bezbednost zaposlenih zbog njihove izloženosti biološkim štetnostima za koji postoje efektivne vakcine, poslodavci su dužni da zaposlenima ponude mogućnost vakcinacije.
2. Vakcinacija se sprovodi u skladu sa posebnim propisima i praksom.
3. Zaposleni treba da budu informisani o koristima i nepovoljnim efektima kako prihvatanja, tako i odbijanja vakcinacije.
4. Vakcinacija ne sme da prouzrokuje finansijske obaveze za zaposlene.
5. Lični karton o izvršenoj imunizaciji može se dati na raspolaganje zaposlenom, kao i angažovanoj službi medicine rada, na njen zahtev.